

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ,
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

ЛУТАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ:

ОСВІТНІ Й ОСВІТНЬО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

20 червня 2025 р.
Київ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ,
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

ЛУТАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ:

ОСВІТНІ Й ОСВІТНЬО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

**20 червня 2025 р.
Київ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

УДК 37(091)(477)“1991/2024”(0)

**Всеукраїнська науково-практична конференція
проводиться відповідно до плану роботи
Національної академії педагогічних наук України**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
Протокол № 12 від 28 серпня 2025 р.*

Редакційна колегія:

О.М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор — *голова ред. кол.*;
Н.П. Дічек, доктор педагогічних наук, професор — *заст. голови ред. кол.*;
К.Ю. Ладоня, *відповідальний редактор.*

Історія та філософія освіти в незалежній Україні: освітні й освітньо-філософські аспекти формування історичної пам'яті [Електронний ресурс] : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. 20 червня 2025 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України ; [редкол.: Топузов О. М., Дічек Н. П., Ладоня К. Ю. ; за наук. ред. Дічек Н. П.]. – Електрон. тест. дані. – Київ : Ін-т педагогіки НАПН України, 2025.

ISBN 978-966-644-800-5

Збірник містить матеріали і тези виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: освітні й освітньо-філософські аспекти формування історичної пам'яті», проведеної у змішаному форматі 20 червня 2025 р. в Інституті педагогіки НАПН України, м. Київ.

У матеріалах відображено осмислення сучасними освітянами, науковцями і практиками, феномена історичної пам'яті як питомого чинника формування національної самоідентифікації української молоді і як важливого складника фахової підготовки майбутніх освітян в умовах війни України проти рф.

УДК 37(091)(477)“1991/2024”(0)

*Матеріали подано в авторській редакції,
за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела
та вживання назв документів, власних імен тощо
відповідають автори публікацій.*

ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ОБГОВОРЕННЯ

- Історична пам'ять в обрисах сучасної філософії освіти
- Національна безпека та розвиток особистості в умовах війни РФ проти України
- Шляхи формування історичної пам'яті в учнівської та студентської молоді
- Роль учителя / викладача в забезпеченні національної єдності та формуванні патріотів-державників
- Освітньо-філософське осмислення усної історії в контексті розвитку педагогічного краєзнавства в Україні

МЕТА ПРОВЕДЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

Обмін ідеями та результатами наукових пошуків між науковцями та освітянами-практиками, пов'язаних з різними освітньо-філософськими аспектами феномена історичної пам'яті як питомого чинника формування національної самоідентифікації української молоді і як складника фахової підготовки майбутніх освітян.

Листопад О.А.,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>*

Мардарова І.К.,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8899-2830>*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Анотація. Розглянуто роль онлайн-платформ як інструменту патріотичного виховання здобувачів освіти в умовах діджиталізації суспільства. Акцент зроблено на перевагах використання цифрових технологій у формуванні національної свідомості та державницького мислення молоді.

Ключові слова: патріотичне виховання, діджиталізація, онлайн-платформи, громадянська свідомість, національна ідентичність, інформаційно-комунікаційні технології.

Сучасна освіта переживає глобальні трансформації, пов'язані з цифровізацією суспільства. Особливого значення набуває патріотичне виховання, яке формує національну ідентичність, громадянську відповідальність та любов до рідної землі [1; 2; 6]. Для майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти важливо не лише опановувати педагогічні методики, а й уміти використовувати цифрові інструменти для виховання патріотів. Діджиталізація відкриває нові можливості для патріотичного виховання, але вимагає переосмислення традиційних підходів. Майбутні вихователі закладів дошкільної освіти повинні володіти навичками використання цифрових технологій для формування національної свідомості у дітей, поєднуючи інновації з класичними формами

організації освітнього процесу. Сучасний етап розвитку цифрових технологій характеризується появою низки спеціалізованих платформ, спрямованих на реалізацію патріотичного виховання: віртуальні екскурсії (музеї, історичні місця), що забезпечують доступ до вивчення культурної спадщини України; інтерактивні курси з історії та краєзнавства, які сприяють розвитку критичного мислення та формуванню національної свідомості; онлайн-заходи (вебінари, зустрічі з ветеранами та волонтерами), орієнтовані на активізацію громадянської позиції.

У контексті інтенсифікації цифровізації освітнього середовища гейміфікація визначається як ефективний механізм інтеграції ігрових елементів в освітній процес з метою формування патріотичної компетентності у майбутніх педагогів дошкільної освіти. Наукові дослідження (В. Ю. Биков, Р. С. Гуревич, А. М. Гуржій, В. Г. Кремень, В. В. Луговий, О. І. Ляшенко, П. Ю. Саух, С. О. Сисоєва, О. М. Спірін, О. М. Топузов та ін.) підтверджують, що застосування гейміфікації сприяє підвищенню мотивації, когнітивної активності та емоційної залученості учасників освітнього процесу. Використання системи балів, рівнів і досягнень (наприклад, платформа Kahoot!) стимулює засвоєння знань про національну історію, державну символіку та культурні традиції. Дослідження [3; 4; 5] засвідчують, що використання ігрових засобів у освітньому процесі сприяє підвищенню рівня залученості студентів на 30–40 % порівняно з традиційними формами. Віртуальні квести (наприклад, «Подорож Україною» у Minecraft Education Edition) дозволяють майбутнім вихователям в інтерактивній формі опанувати методiku ознайомлення дітей дошкільного віку з географією та історичною спадщиною України. Симуляційні ігри (наприклад, «Вихователь-патріот») пропонують сценарії, у яких студенти проектують заняття з патріотичного виховання для дітей. Онлайн-турніри з краєзнавства (типу Quizlet Live) розвивають критичне мислення та національну свідомість через командну взаємодію. Соціальні дошки лідерів (ClassDojo) візуалізують індивідуальний прогрес, посилюючи змагальний ефект і відповідальність за результати.

Довели свою ефективність у патріотичному вихованні студентів у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» такі форми роботи, як вебінари за участю учасників бойових дій, флешмоби, онлайн-акції до державних свят. Особливу роль у формуванні патріотичних

цінностей відіграють зустрічі з ветеранами, волонтерами, представниками громадських організацій, які безпосередньо долучаються до захисту незалежності України. Такі заходи не лише збагачують світогляд студентів, а й сприяють розвитку емоційної чутливості, емпатії, почуття відповідальності за майбутнє держави. Крім того, інтерактивні проекти – зокрема створення відеороликів («Я пишу, що я українець»), тематичних презентацій («Україна – це ми!»), участь у челенджах («Одягни вишиванку»), фотоконкурсах на тему патріотизму та державних символів («Мій прапор – моя гордість», «Обличчя патріотизму») – активно залучають студентську молодь до творчого самовираження та глибшого осмислення національних ідеалів. Означені форми роботи, поєднуючи традиції та сучасні цифрові технології, забезпечують цілісне патріотичне виховання, що відповідає викликам часу та сприяє становленню активного, свідомого, відповідального громадянина.

Проведене дослідження дало змогу виявити низку ключових викликів, що супроводжують процес цифровізації патріотичного виховання майбутніх вихователів. Одним із основних бар'єрів є недостатній рівень цифрової компетентності частини педагогічного складу. Багато викладачів не мають достатнього досвіду у використанні сучасних цифрових інструментів, платформ та сервісів, що значно ускладнює ефективне впровадження цифрового контенту. Окрему увагу варто приділити психологічним і педагогічним аспектам цифрового середовища. У дистанційному або змішаному форматі навчання суттєво ускладнюється встановлення емоційного зв'язку між викладачем і студентом. Відсутність безпосередньої взаємодії, невербальної комунікації, живого обговорення тем патріотичного змісту знижує рівень емоційного залучення студентів і послаблює їхню мотивацію до осмисленого прийняття цінностей національної ідентичності, що є критично важливим, оскільки патріотичне виховання передбачає не лише передання знань, а й формування глибокого особистісного ставлення до національних ідеалів, традицій, історії та культури.

Проведене дослідження дозволяє встановити, що цифровізація патріотичного виховання майбутніх вихователів є складним і багатовимірним процесом, що охоплює як педагогічні, так і технологічні аспекти освітньої діяльності. Патріотичне виховання здобувачів освіти в умовах діджиталізації освітнього простору вимагає не лише системної підтримки з боку держави та освітніх інституцій,

а й цілеспрямованого підвищення рівня цифрової грамотності викладачів, удосконалення змісту освітніх програм з урахуванням цифрових інструментів, модернізації матеріально-технічної бази закладів освіти. Водночас надзвичайно важливим залишається розроблення ефективних методичних підходів, здатних забезпечити збереження гуманістичної спрямованості, емоційного зв'язку між педагогом і здобувачами освіти, а також формування стійких патріотичних цінностей в умовах трансформації освітнього середовища під впливом інформаційно-комунікаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д., Канишевська Л. В., Малиношевський Р. В. Стратегія військово-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України: реалії та орієнтовні позиції. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2023, № 5(2), С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5202>
2. Вища освіта України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення: виклики і відповіді: науково-аналітична доповідь / В. Г. Кремень, В. І. Луговий, П. Ю. Саух, І. І. Драч, О. М. Слюсаренко, Ю. А. Скиба, О. В. Жабенко, С. А. Калашнікова, Ж. В. Таланова, О. М. Петроє, О. Ю. Оржель, І. Ю. Регейло, М. В. Набок; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2023. 172 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-IHED-2023>
3. Листопад О. А., Мардарова І. К., Гуданич Н. М. Розвиток проєктної культури майбутніх педагогів в освітньому середовищі закладу вищої освіти Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки, 2023, Вип. 3. С. 485–497. DOI : <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-485-497>
4. Листопад О. А., Мардарова І. К., Освітній вебквест як інструмент дистанційної освіти. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. 2024, Вип. 1 (54). С. 12–21. DOI : <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-1-54-12-21>
5. Листопад О., Мардарова І. Цифрова трансформація вищої освіти: теоретичний та практичний аспекти Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Педагогічні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2024, Вип. 66. С. 143–152. DOI: [https://doi.org/10.31909/26168812.2024-\(66\)-19](https://doi.org/10.31909/26168812.2024-(66)-19)
6. Луговий В. І., Топузов О. М., Регейло І. Ю., Гудим І. М. Науково-практичні заходи (проєкти) наукових установ НАПН України з національно-патріотичного виховання. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2023, № 5(2), С. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5210>

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ОСВІТНІ Й ОСВІТНЬО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

*Збірник тез
всеукраїнської науково-практичної конференції*

Обкладинка, верстка, дизайн:
Ладоня К. Ю.

Видавництво «Педагогічна думка»
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-а, корп. 2
Тел./факс (044) 481-38-82, 481-38-85
book-xl@ukr.net
4813585@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів,
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3563 від 28.08.2009